

קול מבשר

Zweiter Jahrgang No. 3.

Kolozsvár, 18. Ján. 1900.

Concourse und Anzeigen werden mit 4 Heller pr. □ cm. berechnet. Mehrmalige Einschaltungen nach Übereinkunft.

איזשפאלבוער בעריכטערשטאט
טער אינד פערמיטלעך פיר
קולות ו' שוחים לעהרער זלמרים
ב' חורים (ט) ספרים ר' בנימ.
אינענדהומער אינד פערנאטווארט
ליבער רעדאקטער:
יצחק בן ציון וויינשטיין

ערשיינט יעדען דאנערשטאג
ארבעטע:
„Kól Mvész“ Kolozsvár.
פרייז: נאנצערין 6 Kronen
דאליבערדיג 3,50
פערטלעכערדיג 2
אינענעלע נומער 20 Heller

סען אהנע וך האריבער צו סוממערן אין דען שטערען
אבער איזט זאממען בעללען טארעסאנעם.
יא וויר פינדען דיעס נאר סרומן אין דער גמרא
כלבים צועמיס (אין דען דערפער שרייען זא נור) אבער
מלאך המות בעיר אין דער שטאדט אום ערסט דען
מלאך המות.
אויס מאנאר (נעאלאט) ווירד מיר פאן דען דאר-
טיגען צרה דאדרא האאר שטרייבענדע נעשוכטען
מיט נעטוילט נענט דאפאן דאס דער דארטיגע ראב-
ביינער ונל"ג יון ואנחה יעטצט אין געלד פראגעס מיט
דען דארטיגען שוחט האט ביים בעירנס געריכט -
דיא נעמינדע האקאש וועלכע אין ארטהאדאס-
סענ מראנקהייט ליינעס אדעפטורטע איינען דאקטאר
אלס ראבבינער דער מיט זינער נעמינדע געווענדיק
אנטיפאטורט אונד פיר אללע שטרייטקייטען ווירד
דארט דער שוחט צור פערנאטווארטונג געצאנען.
דיעזעס פאן דיא נעאלאגען ווענגעשמיסענעס
דאקטאריל פערשטעהט אין דיני שוחים זאפיעל אלס
אין שוסטער כנסת הצלעות אונד ביסט דען שוחים
דער ריחה נאך.
אינטערעסאנט איזט דאס דארט דיא שוחים צור
וואהל שטימבערעכטיגט זינד ווען נין איז רחוק רב.
שמש נבאי אדער העכאמע געוועהלט ווערדען זאלל
ווא געוועהנליך 2-3 פארטייען איינאדער נעגענאבער
שטעהען אונד דער שוחט אויף איינע זינע שטימע
אבגיבט ווירד ער פאן דער צווייטע פארטייא פערפאלגט.
גיבט ער אבער נאחר קיינע שטימע אב ווירד ער איינ-
שטיממיג געמנדעט.
אויס הר . . . ווירד געשריבען אונזער שוחט
(ארטהאדאקס) דער שאן טעהרערע זאדען ביא איזט
אין גרעסטער צופרידענהייט דיא נעמינדע דיענט איזט
אן איינען ערב זום טוב אויף זינען סאפא פאן איינע נפשו.
וויכדע בלאזע דערארטיג ערמאנקט דאס ער זינע
דיענסטאונפעהגנטיג אויף דיעזעס טאנע ביא דיא האמ.
פעטענטע אבערהערשאפט אנצווייגען נעצוואונגען
וואר ווא ער אבער דען שטרענגען אויפטרעג ערהוועלט

חד נדיא! חד נדיא!
איבערזעצט דיעס מיט דאס אונגארישער שפריי-
ווארט: „Egyik kutya, másik eb!“ חד נדיא חד נדיא!
אנוויללסורליך שטייגען אויף אן מינען געדאנקען
דיא פראגע אונד אנטווארט אינעס איינזענדערס דער
פאלגענדען וויסן צור אברוקס איינזענדעט האט.
ולכל בני ישראל לא יחרין כושיא! וואס ערצעהלט
אונד דיא תורה דיעזעס אלס גראסעס וואונדער וויר זע-
דען יא אללענליך דאס אויף אין גאנצעס רעגיימענט
מיליטער בעללען דיא הונדע ניכט? - תירין - דיא
ווען ווארען יא דארט אין מצרים משועבדים? נון ווען
ביא זאפיעלע משועבדים אונטער זאפיעלע הונדע קיין
איינציגעס יושון בלב? געהערט ווירד איזט דיעס דען
קיין נס?
אין אנדערער שרייבט ווירדען פאלגענדעס:
כושיא! ואתא מלאך המות ושחט לשוחט וואס ווילל
דער מלאך המות גראדע פאן שוחט האבען פינדעט ער
דען שאן אין דיא נאנצע מחילה מינען געאייגעטערן
מוחס אלס דען שוחט? זאל ער נען צום . . . ווארום
גראדע צום שוחט? - תירין: יעדער מוחס אין דער
מחילה איזט יא אויך אין מלאך המות פיר דען שוחט
אדער הון אין מלאך המות דען אנדערן ביסט ניכט. -
זא טאנכער סאן אבער גוויבען דאס דער מלאך המות
פאן חד נדיא דער אן שוחט פערלעכט בלייבט נור אין
דען דערפערן צו פינדען איזט אין גרעסטערן שטעדטען
אבער זאלכער קיינען אינפוסס האט דיא בעצייגט אונד
אבער דיא פראגע דען געגענטויל. אין דען דערפערן
ניכט עס וואהל פיעלע הונדע וועלכע בעדהען אויס
געוואהנדיג דען זא וויסען ניכט אונד מענען ניכט
אהנע דיעס צו טון איהרען בערוף זאנסט נאכקאמען
יעדאך שאדעט דיעס ניכט זא ווייט דען געמינדע אן.
געשטעללען אלס אין דער שטאדט ווא זיין גאנצעס לע-
בען ריכטיג כראס פאן ראש המחל אבהענגיג געמאכט
ווירד דער שוחט אין דען דערפערן קאן אט איינען
אדער מעהרערע וינער געמינדע רוחו בעללען דאס.

שטעללען

ליבעס געהאלט 40 פל דערזעלבע סאן עווענט. ער-
ציעלען דאס דעפיניטיוס.
אין פאקש ביא דיא שטאטסקווא ווירד געזוכט
ערסטער שרייב ומורא בעל תפלה פסקער דער אונג-
ריש שפייכט אונד שרייבט פיר דען יאדעס געהאלט
570 פל האלבער שחיטה אונד וואהנט.
פראגע: בערופענע שפעוען אדעפטורטען.
אין נעמט (כאמ) Némét Próna ווירד געזוכט אין
שוחט זבודק שמש האסרעה ליבערער דער צוגליך
אויף דיא אויסזוכט האט פאם פארשטער בייס שטהל
ריכטער געלאגט אונד דורך זשענדארמען צור שחיטה
נעצוואונגען צו ווערדען פיר דען יאדעס געהאלט 800
גולדען אונד וואהנט.
פראגעפארטראג ווירד צו געלאסען שפעוען
דען אדעפטורטען 25 פל.
מעשה של נעמעט פרוינא
נאכדעם דער דארטיגע שוחט צירלא 8 מאנאטע
דאך סום אונד שווער דיא איהם צו געמיינטען צרות
איבערשטאנדען האמ בעקאם ער איינען אנדערן (כעס-
סערן?) פאסטען וועלכע ער מינען 8 וואכען אדער
נעמאלט צו בעטרעטען דאממע.
נאכהוועגע קאממענד ריכטע ער זינע סונדונג
אן דער אלטע געמינדע אויף וועלכע אויך דאן דורך
דאס שטהל-ריכטעראמט איינע איינאדונג צומאמען
ליעס לויט וועלכע ער איינערהאלט 8 מאנאטע זינען
פאסטען ניכט פערלאסען דאך אבער נאך אבליוף
דערזעלבען פייסט פאן דער געמינדע וויינען מוסס -
(אין שעהעס רשעות ניכט וואהר)
נאך פרייצייט פאן דיעזע אומגעשליכע בענע-
בענדיגט ערפארענע שרייב דער העד דיעזעס בלאט.
עסס יודעס אן דען שטוהלייכטער וויסטיש איזט אן
דען רישע המהי דמוק (?) נעמעטפריינא אויס געוועהנ-
ליבען קול מבשר שטיל וועלכעס ריכטיג געהאל-
פען האבען.
דער שוחט ווירד איה בשעה מוצלחת צור צייט
זינען נייען פאסטען בעטרעטען מענען ווירד דיעזער
אבער בעסטער זיין? האפפענליך יא. הלאו!
לתקנות ענונה
אין אלטער ארחה אינעמאנט איזט אין גיני-רום.
סא פלעטעליך געשטארבען דיעזער זאלטע וויא עס
הייסט אין תה גדול אונד אינסט שרייב געוועזען זיין.
(אויספירליכעס ווארדע ניכט אנגעבען.)
Felelős szerkesztő és laptulajdonos
Weinstein Béni, Kolozsvárt.
Nyom. Boskovics József, Kolozsvárt.

אין פאקש ביא דיא שטאטסקווא ווירד געזוכט
ערסטער שרייב ומורא בעל תפלה פסקער דער אונג-
ריש שפייכט אונד שרייבט פיר דען יאדעס געהאלט
570 פל האלבער שחיטה אונד וואהנט.
פראגע: בערופענע שפעוען אדעפטורטען.
אין נעמט (כאמ) Gyöngyösmellék ווירד געזוכט
מיינ שרייב טיכטיגער בעל תפלה פל 15 טען מאי גע-
האלט 500 פל שחיטה אונד וואהנט. (נעאלאט)
אין דאבשינא (Dobsina Gömör megye) ווירד גע-
זוכט עופות שוחט בעל תפלה וקורא דער צוגליך רע-
ליגיאן אין דיא פאלס אונד בירגערשולען אונד אויך
פרייזאט העברעיט אונטערזוכטען זאלל געהאלט 800
גולדען.
אין אונגאריש-בראד (מעהרען) ווירד געזוכט אין
אונגארישער שרייב פארענדיכער בעל תפלה פל זא-
פארט אבער נור פראוויזאריש געהאלט? ווירד ניכט
ערוועהנט.
אין Magyar Lapos ווירד געזוכט שרייב בעית ומורא
800 פל גאנצע שחיטה אונד וואהנט. פראגע: מער-
פענע שפעוען דען אדעפטורטען (ארטהאד)
אין ווערבו ווירד ווא טאן טיר טיטטהוילט
נאך איסטער געזוכט שרייב טיכטיגער בעית פיר דען
יאדעס געהאלט 400 פל. פראגע: בערופענע (ארטהוד)
אין Némét-Keresztur פיר זאפארט אויסהילפס
שוחט זבודק פראוויזאריש ביז איר פיר דען געהאלט
מאנאטליך 50 פל האלבער שחיטה אונד וואהנט.
אויף יודיש: צעהלעס (ארטהאד)
אין Kun Halás ווירד געזוכט שרייב שני פל מאי
געהאלט 300 פל. פראגע: בערופענע שפעוען: דען
אדעפטורטען 80 פל. (ארטהאד)
אין טאר מערעסטור (כאמ) Felér ווירד געזוכט
פיר זאפארט שרייב ופסקער פיר דען יאדעס געהאלט
325 פל אונד וואהנט. פראגע: בערופענע שפעוען: דען
אדעפטורטען. (ניכט ארטהאדאקס)
אין Losonc ווירד געזוכט אין יופל אויסהילפס-
לעהרער (פראוויזאריש) אין דער יודישען פאלמטשויק
מאנאטליכעס געהאלט 50 פל.
אין Simontornya (כאמ טאלנא) ווירד געזוכט
פראוויזאריש יופל לעהרער צו 18 קינדערן פיר מאנאט.

ענטווערדער צו שחטן אדער זינען פאסטען צו פער-
לאסטען. נון ער האט געשחטן איפס טאר, זאגט וואר-
ער יא ניכט אימטשאנדע צו בעאכטען דא ער פאן
שמעלען בעפאנגען ביאנאדע זיין בעוואוסטזיין פער-
לא. יא דא שמעלען ווארען אבער אימער שטער-
מער אינד צוואר אים שטרענגסטען זינע דעם ווארטעם
לעבענס-געפערליך. ער אילטע אים נאך פיערליכט
זיין לעבען צו רעטען צום ארטאג. דער אהן ערסט
איך דא לעבענס געפאדער וועלכע אהן דראגט איפ-
מערסאם מאכטע. דער ארטאג נאכ אהן אין שמעלען-
ערליכטערענע מעדיסאמענט. ער אילטע דאן צוריק
איך זינען שלאפטאטיק, נאכדעם ער אינע האלבע
שטונדע ביים ארטאג געווימט האט.

איסרוינג אים סוף געוועסען: דער שחט מוס
געקלינגט ווערדען, דען ער וואר ערס זום טוב שפא-
צירן אינד אינע דאס מאן דען שחט געפראגט אדער
צור זענען בערופען האט אינע דאס מאן זינע פער-
טהיידונגען אנהערן זאלטען ווארדע אבער אהן
(ווען איך זיט ווייס) אינע 15 גילדען געלדשטראפע
פערדענגט. - איך מי בעקן ישראל!

אינד אין פעסט צום שטייגען וואס איך יעצט
ערפיהר. דאס זאגאר אין פעסט זא דא שוחטים טעג-
ליך אימער גרעסערן שטראפאס אינד דאביא אים.
מער גרעסערן גילת הלב אבער וויל זא פאן דער זא
געאנטע. שוחטים (ווארעם אהר פערדען) אין ניכט
אנבעדייטענדיג אינפאסטען האסטען וואר דא גע-
מינדע זא העפליך אינד האט אהנע יעדעס גילת דא
שוחט-אינפאסטען פאן דען שוחטים ענטאגען אינד
אזיגען דאפאר אינע חרונה הערעניג אהרעם געדאל-
טעס בעוואוסטזיין וועלכע אהר איך ענטאגען זיין ווירד.
נון ווער אין פעסט ארטהאדאקסען ווארעם אדער חת-
נע-פערדען חרונה וויללענדיג זיך א דעסען גע-
מינדע האנטוואר פערדען אסטרוינג.

אויסווערליך נון ווער אסטען, זינד דיעס טייל
דערינגען קינד שונדע אינד שפאך? אהן ביזשעס ווער
איך חתמים געמילת חרונה!
אינד ווא געחטים דען אין אנטוואר! זעהט וויר
דען ניכט יעדעס יאהר אינען פרישען אנטווארע סוף
סוף? - דער איז דער דארטע סוף חתמים?
שניידע דען חתמים דען שוויך אב אינד ער אין מא-
גערעם שוויך - סעלעב יענענדיג דעם שוויגע אן
איז עס אין פעסטער חתמים - געוואר אינד ארטהאד-
דארף אדער דאס שפאטיס דען גילת דא?

§ מאנים ווארעניגען.

(דאס גליק אין נייען יאהרענדיגעס)
שווער ווארען ווא אהר אים זינענע אלס אים
שטרענגסטען אסטער דער העלפליכסטע גיום חוק
סאפן ענטפערליכע בעוועגונגען נון איז אין שפע-
זען איך דיע בעוועגונגען אינע זיע זינע אינענדיגעטען.
מערערע ברודער דער שפאטיס העלפליכע אינטער-
שרעבען אינע בעס געטאכטע לויט וועלכע חתמים
דער העררשענדיגן קעלעט © אין דא ווינטער מאנאטען
פאן 1. טען דעגעמבער ביז 1. טען מערץ דער גרום ניכט
מעהר מיט הוטאכציגען ווארדען מיליטעריש (דא
האנד צום סאפן העכען) פער אפאלאגט ווערדען זאלל.
דיעזע קונדמאכונג געלאנגט פאר דר' לוענער
ברודער מיסטער דער שפאטיס ווערדען אין זינע אלל-
געמיין בעקאנטע וויזווייט אנאנדען ליעס דאס אין נייען
יאהרונדערט איך אין זאמער זאלל דער גרום נור
מיט דא הענדען בעוועגונגען ווערדען. נור זאלבע פיר
וועלכע דא הענדע אבינאממען זינד דורפען מיט הוט
אכט דען גרום ערשויקען. -
(הלאז משה זאלל גליך האמען)
אין אורח זאמט פרי ערשען פאר אינען פרייא-
געביגען גייר דער פיר זענען דער ברודען בעדייטענדיג
שפערדען גאט.

הלאז משה העט שאן זאללען האמען בעפאר
איך זא לעבער הערר ערקאנט האבען וויפצעט דער
אורח. - ווארעם דען שריע דער מינדענדיגער פאן
צארן ערעשקעט. - האבען איך דען פיערליכט צו ווע-
ני געגעבען? - גיין רעבער הערר! אנטווארטעטע
דער אורח. זאנערען וויללענען משה ווירד האמען ווירד
יערר אורח 2-3 פרייען וויאזען מענען דא קענטע
איך ביא אהנען אין שעהעס אינפאסטען ערריכען.

דרינגענדיגער אויפרוף.

אהי ורעי ובהי ובה! חביבי ומהי החונים היו!
עבדי בוראינו! שמעו נא דברי הנאמרים באמת ועדו!
זיסע ברודער! ערבארמעט איך איבער איך ועלבער!
מאכעט ניכט איך וערבער געווארטטהעטיג פיר שכלא-
פען. ווענו אהר אן חכמה ותורת משה רבינו גלויבט אין
וועלכע געשריבען שטעהט: לא תסיג גבול רעה, לא
תעמוד על דם רעה, ואהבת רעה, לא תהמוד בית רעה,
וכו' וכל אשר לרעה אונד נאך זאכע מערערע פסוקים
בישטע איך איך ועדו למעדיש אים צו זאמען האל-
טען איך גאר מיינען פאסטען אפגעוירדען דעסטא ווענו.
גען צו פראבע ערשיינען ביז ניכט אנגעפראגט זיין ווירד
ענטווערדער ביא דען דארט וואהנענדיגן שחט אדער
ביא דער רעדאמציאן דעם קול מבשר אב דיעזען פאס-
טען צו בעטרעטען מיין הסנות גבול איזט.

איך ווארען איך בכמה התראות דאס דא תורה
הדרושה אין דא עשרת הדברות (וועלכע ריל דען
עונש מיתת ביד אנטערלענען) שרייבט לא תחמוד וכו'
וכל אשר לרעה. שטודירעט נאך ווערדעט אהר זעהן
בפרוש דאס ווען גאר נאכטרענליך דעם בעשעדיגסטען
מיט געדו זינען שארען ערועטעט ווירד אונד ער אפילו
נאכטרענליך דאס זינען מוחל במחילה גמורה איזט
איזט דער מהמד' נאך אימער עובר על לא תחמוד
ועל ולא תתאוה. ועיין גם בהינוך ובשאר ספרי מודש.
טהויערע ברודער! מערמעט דאך, דאס ווען אהר
אינען זאלבען נייען פאסטען בעטרעטעט וועלכער פאן
דען ביהעריגען ניכט וויללען גערן פערלאסטען ווירד,
דיעזע טהאט דען עכטען מאכד עצמו לדעת גליך
איזט בכמה אפנים. -

אין אינגארן איזט לידער דער פסוק מכוים כי
מלאה הארץ חמס, אבער איך והגנו משחיתם. את'
הארץ, דען אללעס איזט שאן פערדארבען זאוואהל דא
שוחטים אלס דאס שחיתות' זאמט גאנץ כהל אהנע
אויסנאהמע אונד אללעס שטאמט נור פאן דער ביזו
כבוד התורה ומצותיה פאן דאס קונטרזע אונד קונטרז-
רענצע וועלכע וויר ברודער געגענאיינאנדער פערנאנגען
האבען. ווייס -
ערבארמען וויר אונד דאך שאן אינמאל אונ-
זערן נקם נפש ווארעם זאלען וויר דאס פינסטערע
שטיכען טראקענעם שפאכפאללעס עלענדעס פיר
אונד ניכט געגענטעס בראד פאן אינאנדער נאך רויבען'
מידער געזאגט: געוואלטטהעטיג ענטציעהען ווארעם
זאללען וויר אינאנדער מיט זאלבע וואפען אונטער-
דרומקען וועלכע דאן געגען אונד ועלבע צוריסק אנ-
געווענדיג ווערדען.

געדארבעט דאך מיר טהויערע ברודער!
אונגענטעלדליך אונד אהנע בעלאהונג נעהמע פאן
איך איך מיר דא פפליכט אין יעדער געמיינדע פאן
וועלכע אין קונטרז אין דא יודישען אונד דייטשען
בלעטטער אונגארעס פערמנדעט פאר מינע אויגען

האמען ווירד דען דארטיגען שחט צו בעפראגען אב
דיעס מיין הסנות גבול איזט אב ער אינען אנדערען פאס-
טען שאן דאס געטהענעפאללע ווערדען איך דיעסע-
ציליך איך דא געמיינדע בעפראגען.

אינד איך ברודער זיסע בישטע איך ועדו! וויר
אהר עמד' לעבע אינד לאסטע לעבען (וכמו שדרשו
רזיל וכו': לעוהוב) אפגעוירדעט ניכט שרייבעט ניכט
געהעט ניכט זענעט בכמה צווינען ביז חכמה מומין
זיין ווירד אינען פאסטען בחייה ולא באיסור, וממילא
בנחת ולא בצער, זיט דאך אהר אינאנדער ניכט מער
ויצויכעם הייס גס אהנעס מכל צער.

אינד איך מיינערווייט ווירד בעדו נאך פאלגען.
דעם טהון:

1) יעדער דער פאן זינען פאסטען געוואלטטהעטיג
אונד גרונדלאז געמיינדיג ווירד זאכעס מיר געטעמט
אנצייגען גרויכענליכע אב ער יא אדער ניכט אכאנעט
דעם קול מבשר איזט. ווילל איכס אונגענטעלדליך אין
קול מבשר פערמנדען דאס: השמר והזהר דארט איזט
דער פאסטען הישנות גבול.

2) ווער מיר ניכט ועלבער אנצייגען ווירד ווערדע
'איך' אהן אנפראגען (עווענטועלל דא בעטרעפפענדיג
קדולה אדער דען בעטרעפפענדיגן רב).

3) יעדען (שוחט, חוק) דער איך אינען זאלבען
פאסטען געוואלטטהעטיג צור פראבע ערשיינען ווירד,
ווען מיר דיעס דער פערדערענטער שחט אנצייגען
ווירד, בין איך בעדייט אהן צו פערמנדען אין קול מבשר
לדראן עולם ולהשיב גמול, ווען ער אינעס געמיינדיג
זיין ווירד. -

ועושה שלום במרומי הוא יעשה שלום עלינו
למען יתגדל ויתקדש שמי רבא. -

עבד הכן לטובת ריעו בכל לבב
יעבד

בעל מור מבשר
שמעלען.

אין (צעהלעס) Nemet Keresztur ווירד געווכט
שוים וקורא טיכטיגער בעל תפלה פר זאפארט אדער
ר'ח איהר פיר דען געהאלט 1100 קראנען, וואהנונג האל-
בער שחיטה, שפעזען דען אגעפטורטען. (ארטהאר.)

אין Darna (קאמ' Moson) ווירד געווכט שוים פיר
דען געהאלט 200 פל' שחיטה. עופות-גאבעללע אונד
וואהנונג. -

פיר שוחטים! גוטע נעבענפערדיענסטע!
שוחטים יראי השם אין שטרענג ארטה. געמיינדען דא
זיך דא טהיינע מיהע נעהמען וואללען דא כשרע שיי-
בע דערמע גוט אויסצופיטען אונד אינצוואלען מעג-
נען מיר ועלבע אובערשימקען.

J. Schlesinger. כשר סאלאמי אונד ועלכווארען
פאבריק אין Nagy-Szeben (הערטאנדשטארט.) 1-3

KUN MÁTYÁS

Belmagyar-úteza KÖLOZSVÁRT.

אויסגעצויבענער מעסערשטיק

שפעצאלסט אין חלפים
ליעפערט דאס בעסטע מאטריאל
פאר אונטער-גראד-שלייפער
פאר אונטער-גראד-שלייפער
פאר אונטער-גראד-שלייפער

ראסקע נעווערלאגע פאן אבציה (שלייפן) אונד גלעטשטייגע.

אך יענע פיר דאס פ'טו פובליקום בעקאנט, דאס אין מינער זייט 85 יאהרען בע-
שטענדיגען מעסערשטיק-ווערקשטעטע, יעדע נאטונג מעסער, חלפים אונד אלע אין דיוועס
פאך איינשלאגענער ארטיקעל פערפערטיגט אונד געשליפען ווירד פיר דערען עכט אונד פאלקאמ-
טענדיגט זא וויא פיר דערען אייגענדיגע אונד איינפירונג אין גארניטורע. —
מינע שפעצאלסטע-ארטיקעל אין חלפים זינד מינען שווארט-מונדען אלס אין זינער
ארט אלליין דאשטענדיגע, בעקאנט — אין שליפע חלפים נאך וואונט אין מאט אונד שפייעל
פארטור, — אונד בערעכענע זעכע צו פאליענדיגען

פ ר י ז ע י : נ י י ע ח ל פ י מ

לענגע	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
קאסטע	1.10	1.20	1.35	1.55	1.85	2.30	2.80	3.40	4.10	5.00	6.00	7.90
קאסטע	1.20	1.35	1.50	1.70	2.05	2.55	3.10	3.75	4.50	5.50	6.60	7.70

חלפים שליפען : מאט 10 ס"ר שפייעל 11 ס"ר פ'ר צאלל.
פרייע דער אבציהשטייגע לויט קאליטעט.

פאן דען מונדען דערען איינפירע אין וועגען מאנגעל אן ארייטער, גאר נכט אדער
שפעט ערלעדיגען קאנטע, ביטע און פערצווינג אונד פערשפרייכע פיר די צומונט אויך אין
דיווער בעציערונג דיא גרעסטע זארגפאלט. —
אום צאהלדיגען צושפרייך ביטענדי צייכעט אכטונספאלל

KUN MÁTYÁS

אחי ורעי השוחטים! איך געבע איך בעקאנט, דאס איך דיא חלפים פאן אבינער פירמא
אונטערזוכט אונד געפירט האבען דיווערבען זינד אויסגעצויבענע, איינבעדינגט זא נומ, אלס דיא
נייערהאוער, זעה נומ געארבייטעט זעה נומ געשליפען, לעסט נומ צו ווינען איבריג.
פיר מינע אבאנענטען בין איך געדינט בעדייט דיא געפעלליקייט צו טוהן דיא בע-
שטעלונגען נאך וואונט פערטענליך איינפירנדיגען דיא חלפים אבציה שליפן אונד גלעטשטייגע
אויס צו וועהלען. — פיר דיא דורך מיר בעשטעלעטע וואונט געמע און דיא גארניטור איבער,
מיט ברויערליכעם גרוסס
דער רעדאקטער.

אין 522 יאר זען פאלקסשולען ווארען 986 לעהרער
אונטערזעלעט, 15,117 יודישע קינדער האבען זינע
געפענטליכע פאלקס-שולע בעזעט.
אין דען מיטטעלשולען ווארען 12,000 אין דען
האפטשולען 2029 יודישע שילער.

פרייער קאמפניען — (גור פיר אבאנענטען)
(אנפראגען ווערען פיר אבאנענטען אויך בדייערליך זען
דעסווארעט בעגליכען אונד בעאנטיארטעט.)

(פלוג) טיער פרוין קען זי אונד אין האלב גראם
זיינעם זלבער.
(מאראקא) געשיקט פאן תשרי חשוון ענדעט פורים.
הערמאנטאדעט מדוע דא ממשתם איתו בענין
החלפים? און מחלם ימבל בכחם איהו.

גינן רוסקא? זיא זאללען יעצט אפעלירען אן:
Megyei közigazgatási bizottság K. ssa.
האבע און דען
ניכט דיווען ארטהייל אוהען אין פארדיינין פראפע-
ציעה? ואת הזהב לא ידעתי אם לטובת הכלל הוא או
תשלומי אבאנאמא?

אונאנט? נאך דעפיניטיון מוס ממילא פענסיאן
נאכקאממען מיט כבוד, ראנג פרינסט געלד אי פרויהייט.
אונרא? אס הוא דבר נוגע לכלל השוחטים, בחנם.
קניינען המעשה נראה יבא איהו בפעלליטאן במועדו.
קונ-העדיעש? אהובי חברי, מנועדי! קיין מוחל-
צאנע אונד היער ניכט צובעקאממען.
שפייער? חברי חביבי! יאמין לי באמינה שלימה

כי אין הזמן מסכים לי לכל אלה, ומגודות ספר לא כתבתו
אבל יבואו איהו חברי מגודות כי רבים שאלו ממני ולא
אולם השיב עוד במשתם אף כי יש על ראשי גם בלתי
אלה לישאת משא כבדה.

לפלוגי . . . ב' . . . פ . . . זאלכע פעללע דאס נע-
לאגען שוחטים צוריק אלס איטהאדאקס שוחטים אב-
צעפטורט ווארדען ווייס און מעהרערע, אייער ווארדע
גאר אין Bonyhád נכשרט ווייל ער מיט 2 פלי בילדינער
דיא שחיטה-שטעללע אונגענאמען האט עס ווארדע
איבערהאן אין דיא מקוה. (ט' קבין גענאסען אונד מאן
שריע מיט פאללער מעהלע: טהור! טהור! טהור! זיט
דאמאלס ווארדע ער בשר בלי שום פוקפים — בלל
וכלל — אפי' הנפש הופה.

מ . . . ב' . . . וועגן זיא אללעם וויסען וואללען
גאנע און אוהען מיט סר' . . . ווירד, 'הראלע' געמיינע,
יא! זיא! זיא! דיא קראלע-ער ארטהאדאקסען.

לעטא? אונד אן מעהרערע עשו נא זאת לכבוד
הרבנים אף אס לא ישו אונים משיבות, ואולי . . . אודי-
ואותו הרב זיל אשר אתם מדברים הוא היה דודי זיל
אח לאמי מו' תי' וחרעי ערב בדבר כי לולא היותי אנכי
ון לפני בחייו היה הוא תומכי וסומכי בעדי כי איש
אמת היה, וכפי דעתו זיל היה סובר כן הוא האמת, וכי
הגיד לי שוחט אחד מעולם מדוע ככה יעשה כי לא בן
הדרך לאמת? ומי חסברי לו כי ביד חזקה אפשר לשבר
ולא להטות?

מוסטע זי' אויך איינע טאנע אויפצוהענגען, דיא גע-
מינדע ווען דען אפפעראנט דיא מיטע איינשטימט
צוריקן מיט דען בעמערען: אויך איינע טאנע?

* (161 יודישע מילליאנער) עה-
זיסטירען אין מודאפעט, פרייער בעפאנדיקן זיך דארט-
טער אויך טאנע, איינפאכע מילליאנערע דיא אבער
יעצט זיסטע דיא בראנען-וועהרונג איינעפירט
אונד דאפעלטע דרייא אונד פיערפאכע מילליאנערע
געווארדען זינד. דורך דיעזע וועגען פיהרען זיך דיא
איבריגען יודישען מילליאנערע, גרויסגעזעצט וועם-
האלב אום פרייע דער לעטטערען איינע ליסטע צו-
זאמגענוגעטעלע ווארדען אויך וועלכער מעפערט
דיא נאמען דער גולדען מילליאנערע אונד דיא דער
סראנען מיליאנערע ערויכטליך זינד.

קלאסענע-ראטעריע

בייא דער ציעהונג דער קלאסענע-לאטעריע
ווארדען פאלגענדע טרעפער געצאנען:

80.000 קראנען געווינט 88988 : 15.000 קראנען געווינט
98488 : 2000 קראנען געווינטען : 38618 24986 : 1000
קראנען געווינטען : 96523 93543 69920 47875 25015 :
500 קראנען געווינטען 18619 15271 5050 2864 1547
85838 79874 75777 74625 78475 66240 38910 31547
95961 99903 פיערנער ווארדען 975 טרעפער מיט יע
130 קראנען געצאנען.

(אויסווייז) דער בעריכט וועלכען דער מולטום-
מיניסטער, פערעפענטליכט בייעטע אין קלארעס
בילד אינזעריער קאנפעסאונעלען פערעהעלטניסען.
אין 561 מיטערנעמינדען מיט 1782 פיליאנע.

מינדרען ווארען 886 ראבניער אונד 1277 ראבניטאט-
פערזווער טרעטיג אונד צוואר אין 812 ארטהאדאקסען
מוטערנעמינדען מיט 1218 פיליאנעמינדען 140 ראב-
נינער אונד 118 ראבניטאט-פערזווער; אין 70 שטא-
טוסקווא-געמינדען מיט 188 פיליאנעמינדען 48 ראב-
נינער אונד 180 ראבניטאט-פערזווער; אין 179 מאנ-
גרעס-געמינדען מיט 381 פיליאנעמינדען 108 ראב-
נינער אונד 329 ראבניטאט-פערזווער.

אין 112 געמינדען ווארדען דיא פרעדיגטען נור
אין אונגארישער שפראכע געהאלטען, אין 85 אין אונגא-
רישער אונד דייטשער שפראכע, אין דען איבריגען און
דייטשער בעצו יודיש-דייטשער שפראכע.

קאנפעסאונטלאז האבען זיך 44 פערזאנען ער-
כלערט, פאן דענען זיך 97 ווידער אין דען פערבאנד
דעם יודענטרום אויפגעהען ליעפען. 481 פערזאנען
דאבען אין דען יאהרען 1896 אונד 1897 מיט אנטרוסס
אן איינע אנדערע קאנפעסאון דעם יודענטרום דען
ריסקען געמעהרט, צום יודענטרום זינד 260 פערזאנען
איבערגעטרעטען, צומייסט זאלבע, דיא דעמווערבען איה-
דער געבורט נאך אונטערזעט האבען זיך אבער טויפען
ליעסען.